



SHAXSGA YO NALTIRILGAN O'QITISH TIZIMIDA PEDAGOGIK MONITORINGNING TARKIBIY TUZILMASI VA MAZMUNINI TAKOMILLASHTIRISH

Tog'ayev Shahrizoda Bo'ri qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti magistranti

IMPROVING THE STRUCTURE AND CONTENT OF PEDAGOGICAL MONITORING IN A LEARNER-CENTERED EDUCATION SYSTEM

Togayeva Shahkrizodai

Master's Student of the University of Economics and Pedagogy

Annotatsiya. Ushbu maqolada shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillari asosida pedagogik monitoringning mazmuni, tarkibiy tuzilmasi, bosqichlari va uni takomillashtirishga oid metodik yondashuvlar tahlil qilingan. Monitoring jarayonida o'quvchi rivojlanishini individual baholash usullari yoritiladi.

Kalit so'zlar: shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, pedagogik monitoring, diagnostika, rivojlanish dinamikasi, baholash tizimi, refleksiya, individual yondashuv.

Abstract. This article analyzes the content, structural components, stages, and methodological approaches for improving pedagogical monitoring based on the principles of learner-centered education. It highlights methods for individually assessing student development within the monitoring process.

Keywords: learner-centered education, pedagogical monitoring, diagnostics, developmental dynamics, assessment system, reflection, individual approach.

Zamonaviy ta'lim tizimi o'quvchi shaxsining individual rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, uning qobiliyatini ro'yobga chiqarish va o'quv faoliyatidagi o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olishni talab etadi. Shu bois shaxsga yo naltirilgan o'qitish ta'lim jarayonining ustuvor yondashuvlaridan biriga aylandi. Ushbu yondashuvda eng muhim jarayonlardan biri pedagogik monitoring, ya'ni o'quvchi rivojlanish dinamikasini muntazam kuzatish, diagnostika qilish va natijalar asosida ta'lim strategiyalarini moslashtirish hisoblanadi.

Pedagogik monitoringning to'g'ri tashkil etilishi shaxsga yo naltirilgan o'qitish sifatini belgilaydi. Monitoringning ilmiy asoslangan tarkibiy tuzilmasini yaratish, mazmunini takomillashtirish va uni amaliyotga samarali tatbiq etish bugungi kunda dolzarb masala hisoblanadi.



Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim bu har bir o'quvchining individual xususiyatlarini, qobiliyatlarini, qiziqishlarini va ehtiyojlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etish tamoyiliga asoslangan tizimdir. Ushbu yondashuvning asosiy xususiyatlari bir nechta muhim yo'nalishlarni o'z ichiga oladi. *Birinchidan*, individual rivojlanish trayektoriyasini shakllantirish prinsipi o'quvchining shaxsiy o'sish yo'nalishini aniqlash va unga mos o'quv faoliyatini tashkil etishni nazarda tutadi. Har bir bola o'z tezligida va o'z qobiliyatlariga mos tarzda bilimlarni o'zlashtiradi, shu bilan birga, rivojlanishining har bir bosqichi monitoring orqali baholanadi va qo'llab-quvvatlanadi.

Ikkinchidan, o'quvchi qiziqishi, ehtiyojlari va qobiliyatlarini inobatga olish shaxsga yo'naltirilgan ta'limning muhim jihatidir. Ta'lim mazmuni va metodlari har bir bolaga qiziqarli va ma'qul bo'lishi uchun moslashtiriladi. Bu o'quvchining faolligini oshiradi va o'rganishga bo'lgan ichki motivatsiyasini mustahkamlaydi. *Uchinchidan*, faol o'quvchi pozitsiyasi prinsipi ta'lim jarayonida o'quvchi passiv qabul qiluvchi emas, balki faol ishtirokchi bo'lishini ta'minlaydi. O'quvchi bilimlarni mustaqil o'rganadi, muammolarni hal qiladi, tajribalar o'tkazadi va dars jarayonida faol rol o'ynaydi. Bu yondashuv o'quvchilarda mustaqil fikrlash va ijodkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi.

To'rtinchidan, refleksiya va o'z-o'zini baholash imkoniyatlarini yaratish o'quvchiga o'z harakatlarini tahlil qilish, o'z muvaffaqiyatlarini va xatolarini aniqlash, shuningdek, o'rganish jarayonida o'z maqsadlarini belgilash imkonini beradi. Bu ta'lim jarayonini yanada shaffof va samarali qiladi, o'quvchida o'zini rivojlantirish madaniyatini shakllantiradi.

Beshinchidan, moslashtirilgan o'qitish prinsipi topshiriqlar va vazifalar murakkabligini o'quvchining individual qobiliyatlariga moslashtirishni nazarda tutadi. Bu yondashuv o'quvchiga haddan tashqari qiyinchilikni kamaytiradi, bilimlarni bosqichma-bosqich o'zlashtirishga yordam beradi va o'rganish jarayonini samarali qiladi. Umuman olganda, mazkur tamoyillar shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tizimining asosiy mezonlari bo'lib, ular pedagogik monitoring tizimini takomillashtirishda muhim yo'nalish sifatida xizmat qiladi. Monitoring yordamida o'quvchilarning individual rivojlanish sur'ati baholanadi, ularning qiziqishlari va ehtiyojlari aniqlanadi, shuningdek, o'quv jarayonini har bir bola uchun samarali va moslashtirilgan shaklda tashkil etish imkoniyati yaratiladi. Pedagogik monitoring bu o'quvchining bilim, ko'nikma, kompetensiya va umumiy rivojlanish ko'rsatkichlarini muntazam ravishda kuzatish, diagnostika qilish va tahlil qilish jarayonidir. Uning asosiy maqsadi o'quvchining rivojlanish sur'atini aniqlash, ta'lim jarayonidagi qiyinchiliklarni vaqtida aniqlash va ularni bartaraf etish, shuningdek, ta'lim mazmuni va metodlarini moslashtirishdir. Pedagogik monitoring shuningdek, o'quvchilarga faoliyatlari bo'yicha teskari aloqa berish, ularning o'z-o'zini

baholash ko'nikmalarini rivojlantirish va ta'lim sifatini oshirish uchun pedagogik qarorlar qabul qilishimkoniyatini yaratadi.

Monitoring jarayoni bir nechta bosqichlardan iborat bo'lib, ularning har biri muhim vazifalarni bajaradi. Jarayonning boshlanishida, maqsad aniqlanadi bu bosqichda o'quvchining rivojlanishining qaysi ko'rsatkichlari baholanayotgani aniqlanadi va monitoringning davomiyligi, shakli belgilanadi. Keyingi bosqichda diagnostik vositalar tanlanadi; bunda yorliq testlar, formatif baholash testlari, kuzatish varaqalari, suhbatlar, psixologik diagnostika usullari, portfoliolar va modul bo'yicha baholash mezonlaridan foydalanish mumkin. Ushbu vositalar o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishini aniq ko'rsatishga xizmat qiladi. Ma'lumotlarni yig'ish jarayonida o'qituvchi kundalik kuzatishlar olib boradi, o'quv topshiriqlarini tahlil qiladi va kerak bo'lganda digital monitoring tizimlaridan, masalan, Google Classroom yoki boshqa LMS platformalaridan foydalanadi. Shu bilan birga, yig'ilgan ma'lumotlar tahlil qilinadi va qayta ishlanadi: olingan natijalar o'quvchi profili bo'yicha taqqoslanadi, rivojlanish dinamikasi aniqlanadi va qiyinchiliklar sabablariga tahlil o'tkaziladi. Monitoring natijalariga asoslanib, pedagogik qarorlar qabul qilinadi. Bu qarorlar individual o'quv rejasini tuzish, qo'shimcha mashg'ulotlar yoki koreksion ishlarga yo'naltirish, shuningdek, metodik yondashuvni moslashtirishni o'z ichiga oladi. Shu bilan birga, teskari aloqa va refleksiya jarayoni amalga oshiriladi: o'quvchi bilan suhbat, ota-ona bilan maslahatlashuvlar, shuningdek, o'qituvchining o'z-o'zini tahlili bolalarning rivojlanishini yaxshilash va pedagogik faoliyatni samarali tashkil etish uchun zarur. Umuman olganda, pedagogik monitoring tizimi bu shaxsga yo'naltirilgan ta'limning ajralmas qismi bo'lib, u ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchining individual rivojlanishini aniqlash va pedagogik yondashuvlarni doimiy takomillashtirish imkonini beradi.

Monitoring mazmunini takomillashtirish ta'lim jarayonini yanada samarali, individual va shaffof qilishga xizmat qiladi. Ushbu jarayon bir nechta yo'nalishlarda amalga oshiriladi. Kompetensiyaga asoslangan monitoring bilimni yodlash yoki faktlarni qayta eslash bilan cheklanmaydi, balki o'quvchida kompetensiya, ya'ni amaliy ko'nikmalar, fikrlash qobiliyati va muammolarni hal qilish malakalarining shakllanish bosqichlarini baholashga qaratiladi. Bu yo'nalishda kutilayotgan natijalarga asoslangan baholash mezonlari joriy qilinadi, bu esa o'quvchilarning rivojlanish jarayonini aniq va tizimli ko'rsatishga yordam beradi. Raqamli monitoring tizimlaridan foydalanish esa ta'lim jarayonini tezkor, aniq va obyektiv tahlil qilish imkonini beradi. Elektron portfoliolar, raqamli diagnostika testlari va onlayn kuzatish platformalari o'quvchilarning ko'nikmalari va bilim darajasini real vaqtda kuzatish, natijalarni saqlash va ularga asoslangan qarorlar qabul qilish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, bu tizimlar o'qituvchilarga vaqtni tejash va monitoring natijalarini vizual tarzda tahlil qilish imkoniyatini beradi. Shaxsiy rivojlanish xaritalarini



joriy etish monitoringning yana bir samarali yo'nalishi hisoblanadi. Har bir o'quvchi uchun kuchli tomonlar, qiyinchiliklar, rivojlanish dinamikasi, shuningdek, qisqa va uzoq muddatli maqsadlar belgilab boriladi. Bu yondashuv o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish va ularni rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Refleksiya madaniyatini shakllantirish o'quvchilarda o'z-o'zini baholash va o'rganish jarayoniga ongli yondashuvni rivojlantiradi. Bolalar “Men bugun nimalarni o'rgandim?” kabi savollarga javob berish, jurnal yuritish yoki refleksiv esse yozish orqali o'z rivojlanishini tahlil qiladi, o'rganilgan bilimlarni mustahkamlaydi va shaxsiy o'sishga mas'uliyatni oshiradi.

Insonparvarlikka asoslangan monitoring esa baholash jarayonida stressni kamaytirish, o'quvchining qadr-qimmatini oshirish va unga qo'llab-quvvatlash berishni nazarda tutadi. Bu yondashuv bolaning ruhiy holatini hisobga olgan holda baholashni tashkil etadi, o'quvchida ta'lim jarayoniga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi va uning o'zini ishonchli his qilishiga yordam beradi. Mazkur yo'nalishlar monitoring mazmunini yanada boyitadi, ta'lim jarayonini individual, interaktiv va samarali qiladi hamda pedagogik qarorlarni asoslashda mustahkam poydevor yaratadi. Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish tizimida pedagogik monitoring-ta'lim sifatini oshirishning eng muhim mexanizmlaridan biridir. Monitoringning ilmiy asoslangan tarkibiy tuzilmasi o'quvchi rivojlanishini aniq baholash, o'qitish jarayonini moslashtirish va individual rivojlanish trayektoriyasini yaratish imkonini beradi. Zamonaviy yondashuvlar, xususan, kompetensiyaviy baholash, raqamli monitoring, refleksiya mexanizmlari va individual rivojlanish xaritalari monitoring mazmunini takomillashtirishning eng samarali yo'llari hisoblanadi. Monitoringning sifatli tashkil etilishi o'quvchi shaxsining har tomonlama rivojlanishiga, mustaqil fikrlash va o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishiga keng imkon yaratadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Holiqova Maqsudaxon. “ Maktabgacha ta'limda shaxsga yo'naltirilgan ta'limni rivojlantirishning shakl, metod va vositalari”, 2024
2. Davranova Gulbahor Numondjonovna. “ Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosidagi ta'limning ahamiyati”, 2025
3. Mambetova Mukaddas Aitboyevna. “Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning pedagogik-psixologik asoslari va zamonaviy ta'lim-tarbiya jarayonidagi yondashuvlar”. 2025



4. Usarova Muborak Xabibulla qizi. “Tarbiyachilarni kasbiy tayyorlashda shaxsga yo naltirilgan zamonaviy ta'lim texnologiyalari”,2023
5. Valixanova Nigora. “ Tarbiyadarslarda ta'lim jarayonini tashkil etishda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim",2024

